

EN REPRESENTANT for NRK's programavdeling har i intervjuer med Orientering og Dagbladet presentert noen sitater fra en forøvrig hemmelig uttalelse man har innhentet om min bok «Dogmet om Jesus». Uttalelsen skal angivelig stamme fra en «fagmann», og han skal ha påstått at mine «påstander ikke er vitenskapelig». Kringkastingens talsmann hevder overfor Orientering at uttalelsen er «ters igjennom objektiv».

Nå går denne boken ut på at det er kirkens lære og teologenes teologi som «ikke holder vitenskapelig», fordi den så å si er «ters igjennom subjektiv». Og så vidt jeg vet passerer denne lære og denne teologi gjennom NRK's talerør uten kvalitetsbedømmelse. For klarhets skyld skal jeg kort få gjengi hva som er min boks viktigste, jeg tør si historisk og objektivt velbegrunnede «påstander».

JESUS VAR IKKE — som kirkens teologer hevder — «Gud» eller en inkarnasjon av «Gud» eller av et overmenneskelig vesen. Han var heller ikke «Guds sønn» i noen slags naturlovstridig eller overmenneskelig betydning. Det vil si at han både fysiologisk og psykologisk var «normal», og han ble følgelig ikke født av noen jomfru og sto ikke «opp fra de døde». Hans «messiasbevissthet» har sin naturlige, historiske og religionspsykologiske forklaring. Jesus var ikke ufeilbarlig, hverken intellektuelt, moralsk eller på annen måte. Selv om hans lære rommer store etiske og sosiale verdier som har hatt en betydelig positiv innflytelse på vår kultur, tok han feil i en rekke anskuelser når det gjelder verdensbildet, gudsbildet, historieoppfattingen og menneskesynet. I tilknytning til det: hevder jeg at kirkens dogmatiske autorisering av disse feiltakelser har fått stadig mer skjebnesvangre følger, og har nær sammenheng med vår tids dyptgående kulturkrise, bl. a. med den militarisme som i dag truer oss med utslettelse.

KRINGKASTINGENS TALSMANN INNDRØMMER at den konsulent som på institusjonens vegne har gitt boken en negativ attest, er teolog. Jeg kjenner til at han har som

yrke å utdanne prester, og han representerer dermed embetsmessig den kirke hvis lære jeg angriper. Jeg vet også at han er ordinert prest. Dermed er han direkte trosforpliktet å ta avstand fra mine synspunkter. Ja, det

Av Andreas Edwien

gjelder her endog en teolog, Jacob Jervell, som jeg gjentatte ganger har vært i offentlig kontrovers med, og som jeg i min bok direkte polemiserer mot — ikke for noen entydig og utpreget ortodoksi — men for hans sterke selvmotsigelser i sitt forhold til det historiske tema det gjelder, og

for misbruk av vitenskapelighetens begrep. Jeg kan kort presisere hva min kritikk mot denne teologen og den skole han tilhører, gjelder: Overfor min framstilling (i en tidligere bok) av Jesus som et psykisk normalt menneske og et naturlig ledd i en religionshistorisk utvikling innenfor sitt kulturelle miljø, hevder Jervell at selv de mest pålitelige kilder for vårt kjennskap til Jesus, de synoptiske evangelier, er for «usikre» for en slik kon-

klusjon. For sitt eget kirkelige formål forutsetter han imidlertid at selv den minst pålitelige kilde, Johannes-evangeliet, er sikkert nok til å framsette de uhyre meget mer vidtgående påstander om at Jesus var et overmenneske, nemlig «Guds enbårne sønn», «sann Gud og sant menneske», «Guds uttrykte bilde» osv. Som man ser: en voldsom selvmotsigelse.

DET JEG OVENFOR HAR PAPEKT, innebærer at NRK's konsulent er tredobbelte inhabil til det oppdrag NRK har gitt ham.

På denne bakgrunn mener jeg å ha rimelig krav på å få svar på følgende spørsmål:

1. Hvorledes vil man ut fra demokratiske prinsipper — som jeg forutsetter skal gjelde også for debatt om kristendommen — forsvarer å la en representant for den angrepne part be-

stemme på NRKs vegne hvorvidt angriperens framstilling og argumentasjon «holder mål»? Er dette vanlig praksis, f. eks. ved institusjonens behandling av politiske strids-spørsmål? På hvilket grunnlag tør man hevde at en slik representants uttalelse er «ters igjennom objektiv»? Fins det noen mer dekkende betegnelse enn «sensur» på den framgangsmåte å la en bok «kvalitets»-bedømme av en konsulent som på forhånd har konfesjonelt forpliktet seg til å ta avstand fra dens synspunkter?

2. Kirkens teologer innrømmer at de selv ikke kan begrunne kirkens dogmer «vitenskapelig». Hvordan kan man så gå ut fra som en selvfølge at en kirkelig teolog er kompetent til å ta stilling til spørsmålet om en framstilling som er rettet mot disse dogmer, «holder vitenskapelig»? Og hvorfor velger man til overmål ut en konsulent som jeg i min bok direkte angriper for bl. a. «misbruk av vitenskapelighetsbegrepet i apologetisk hensikt»? (s. 220—21).

Er det sannsynlig at den som offentlig henvender bønner til den historiske person som her er i forskningens søkelys, stiller seg mere «vitenskapelig» og «objektiv» til denne person, enn den som hevder at en slik

religiøs tilbedelse av forskningsobjektet eliminerer evnen til objektiv historisk forskning? Slike bønner har vært framført av NRK's konsulent — endog fra NRK's egen talerstol.

3. Min argumentasjon mot kirkens lære er fullt offentlig. Min teologiske motparts angivelige kontra-argumentasjon mot min bok er derimot stadig hemmelig! Synes NRK's representant at dette taler til gunst for hans «objektivitet»?

4. En eventuell betingelse om at påstander om historiske em-

ner som framsettes i NRK og så på religionens område bør være «objektive» og «vitenskapelig holdbare», finner jeg tiltalende. Stiller man dette krav til de teologer herunder også NRK's konsulent som framsetter påstander i NRK, f. eks. i de kirkelige sendinger hver søndag formiddag? Blir deres

produkter forhåndsbedømt — av motstandere? Jeg nevner f. eks. påstandene om at Jesu person både fysisk og psykisk er uttrykk for et sensasjonelt brudd på naturens lovmessige sammenheng.